

Veldwerkplaats 14 maart 2024

Leon Smeenge

Bosgroepen

Stappenplan voor verbetering bossen

Rijkstrooiselsoorten en bufferende stoffen

Bosgroepen

Programma

- 09:30 *Inloop*
- 10:00 Bosgroeiplaatsen in het landschap
- 10:45 Diagnose stellen en Beslisboom maatregelen
- 11:30 *Pauze*
- 11:45 Rijkstrooiselsoorten en bufferende stoffen**
- 12:30 *Lunch*
- 13:15 Veldbezoek drie bosgroeiplaatsen landgoed Lacerta
- 16:00 *Afsluiting in het veld*

Inhoud

Beslisboom in de praktijk

- Inleiding
- <https://bosgroepen.nl/nieuws/naar-een-gezonde-bosgroeiplaats-actuele-kennis-gebundeld/>
- In 4 stappen naar uitvoering
- Rijkstrooiselsoorten en Bufferende stoffen

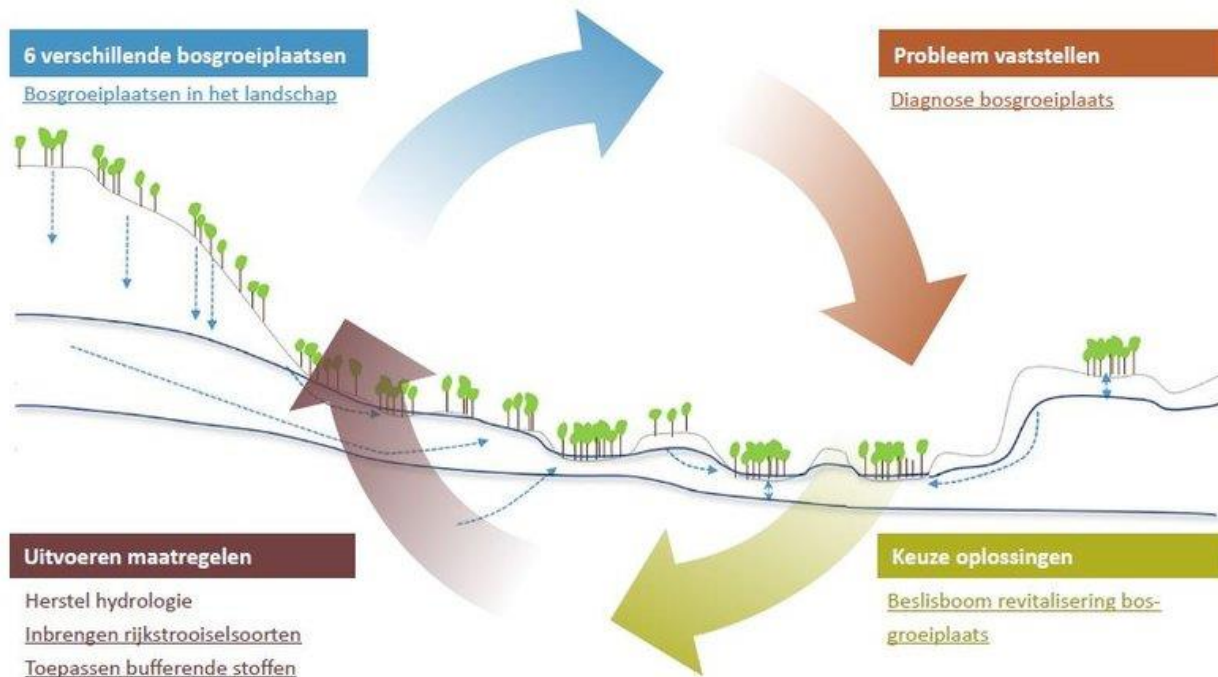
De bodem als basis

- 👤 De bodem bepaald sterk de bosgroeiplaats
- 👤 De bodem beïnvloedt de keuze van de bosbeheerder maar, de keuze van de bosbeheerder beïnvloedt ook de bodem

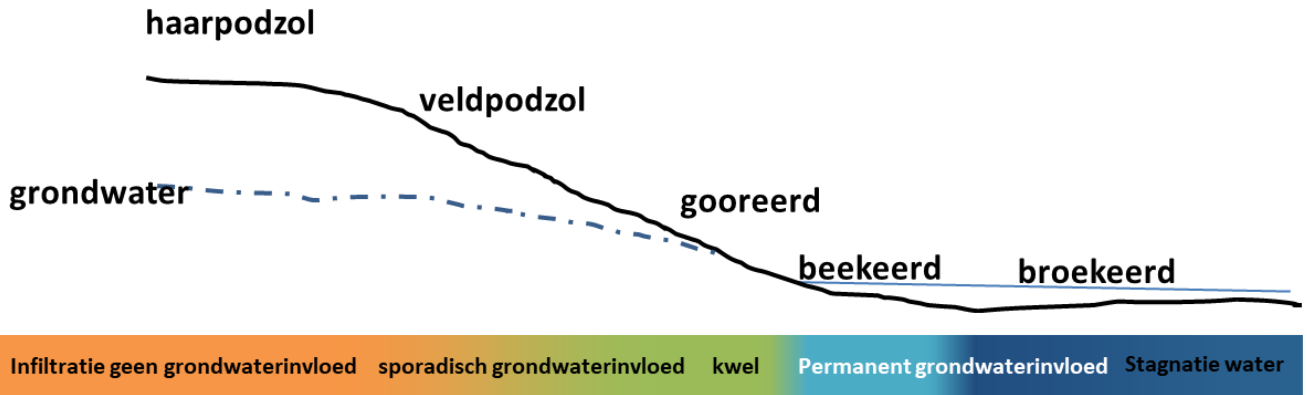

4 stappen

Bosgroeiplaatsen op hogere zandgronden

Bodemtypen in een landschap

haarpodzol

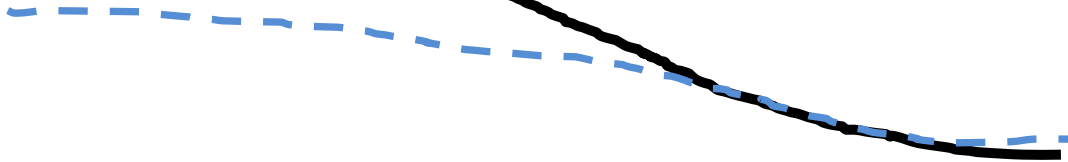

veldpodzol

zandgronden

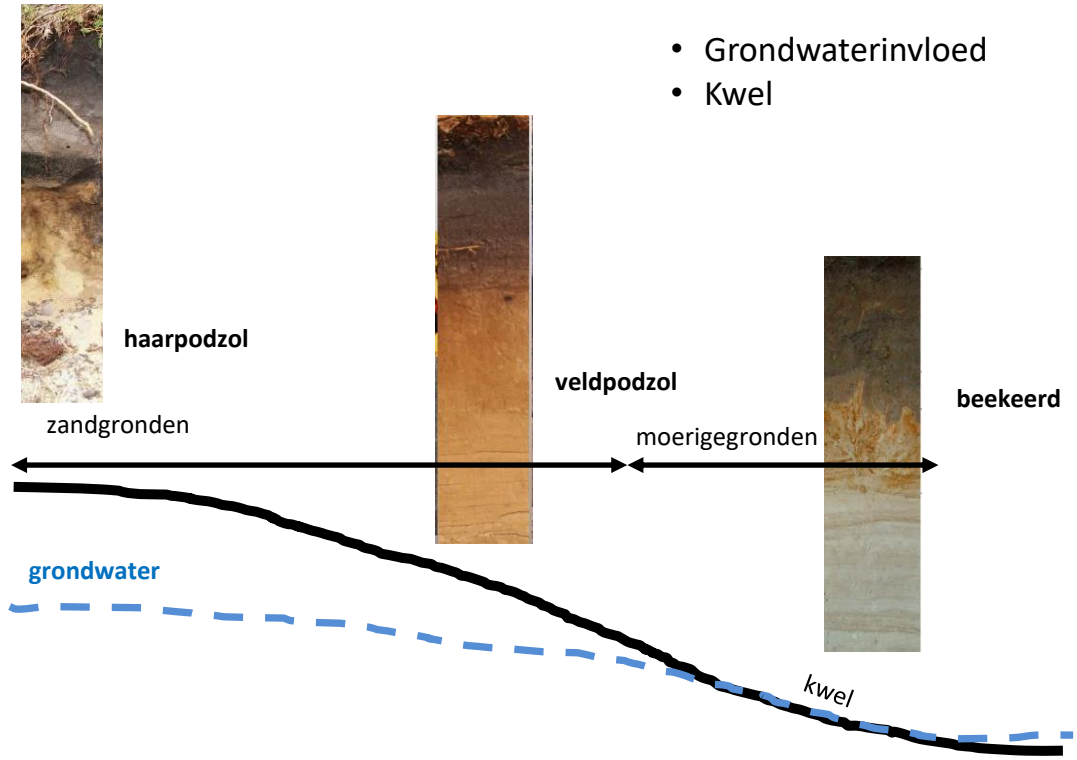

grondwater

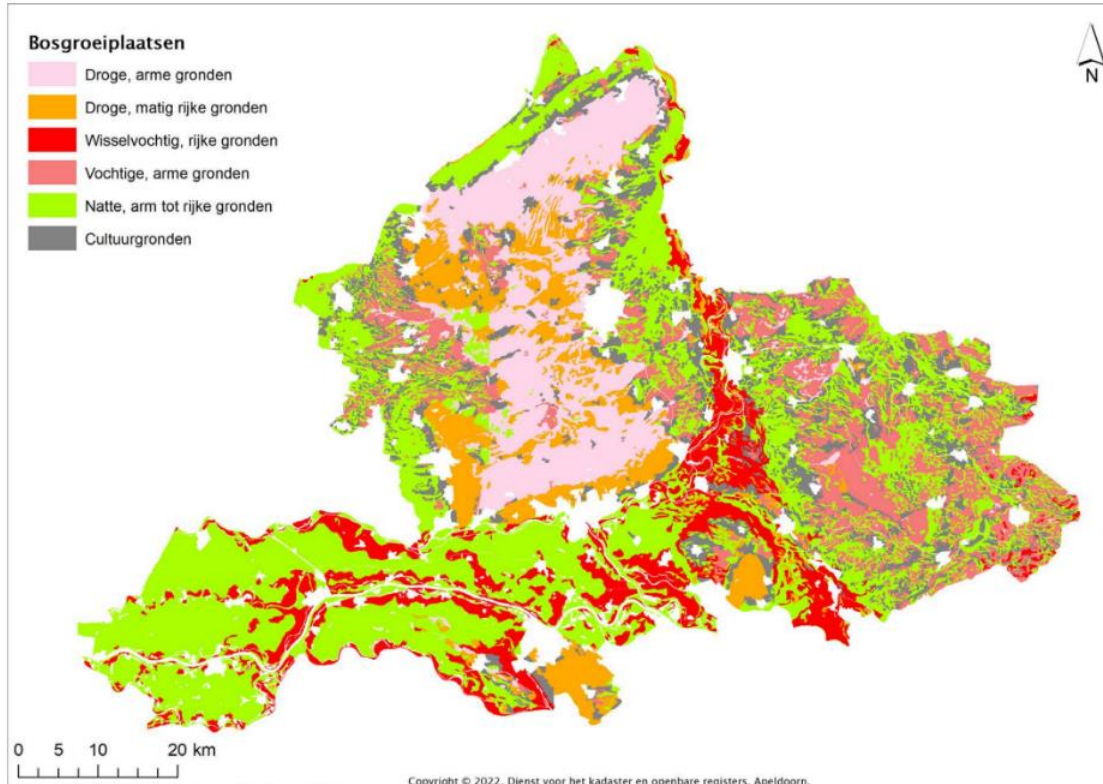

- Neerslag (infiltratie)
- Geen grondwaterinvloed

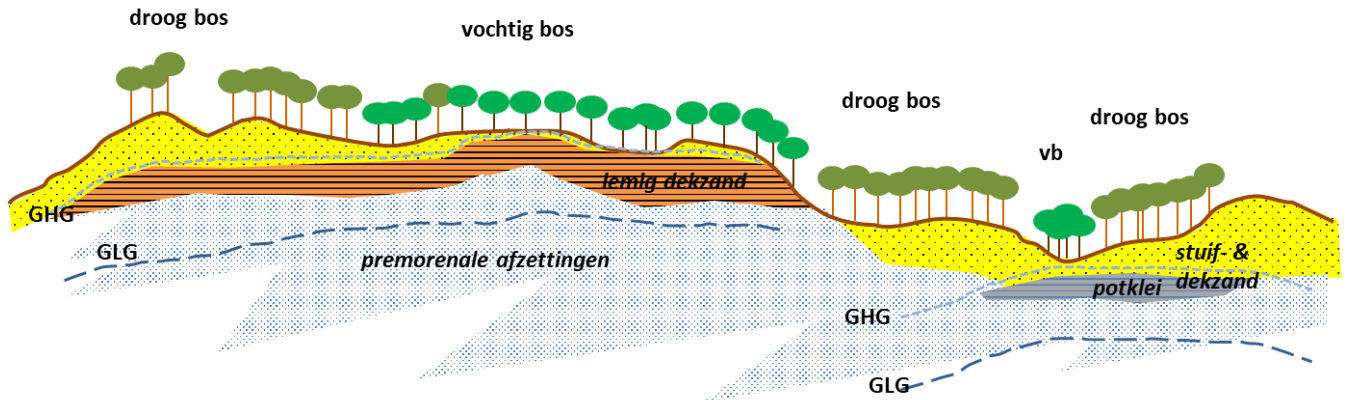

Bosgroeiplaatsen

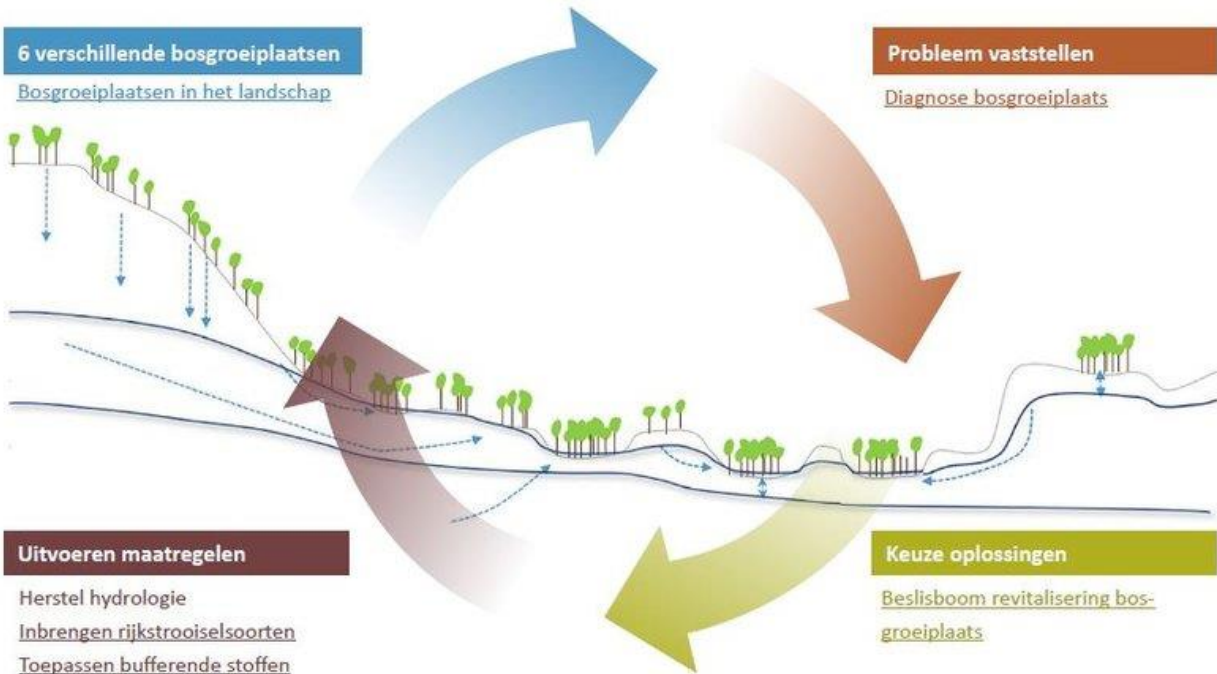

Lokaal zeer divers

4 stappen

Bosgroeiplaatsen op hogere zandgronden

Verbeteren bossen: potentiële maatregelen

- 👤 Hydrologie
 - 👤 Boomsoortsamenstelling
 - 👤 Bodemverbetering d.m.v. nutriëntengift
 - 👤 Aandeel dood hout
 - 👤 Versnippering
 - 👤 Etc.
- Stappenplan voor maatregelen

Verbeteren bossen: maatregelen folders bosgroeiplaats

 Hydrologie

 Boomsoortsamenstelling

 Bodemverbetering d.m.v. nutriëntengift

 Aandeel dood hout

 Versnippering

 Etc.

 → Stappenplan voor maatregelen

Boomsoortkeuze doet er toe

Foto: de Volkskrant

Is het denkbaar deze twee natuurbeelden op dezelfde groeiplaats kunnen voorkomen?

- zuur
- arm
- droog
- arm aan organisch materiaal
- naaldbomen

- neutraal
- vruchtbaar
- vochtig
- rijk aan organisch materiaal
- gemengd loofbos

Gastersche holt, oud bos op zandige klei

Strubbenbos Drenthe, holtpodzol met keileem vanaf 240cm

eco2eco @projecteco2eco · 20 dec. 2018

In 2,5 jaar #eco2eco hebben we al 167.576 bomen en struiken geplant op zo'n 941 hectare! En ook dit plantseizoen planten we weer volop! Veelal soorten die kunnen bijdragen aan #bodemherstel via #rijkstrooisel en/of de potentie hebben als #kwaliteitshout! eco2eco.info

POP3 bosherstel van start: aanplant ruim 348.000 bomen en struiken met 'rijk strooisel'

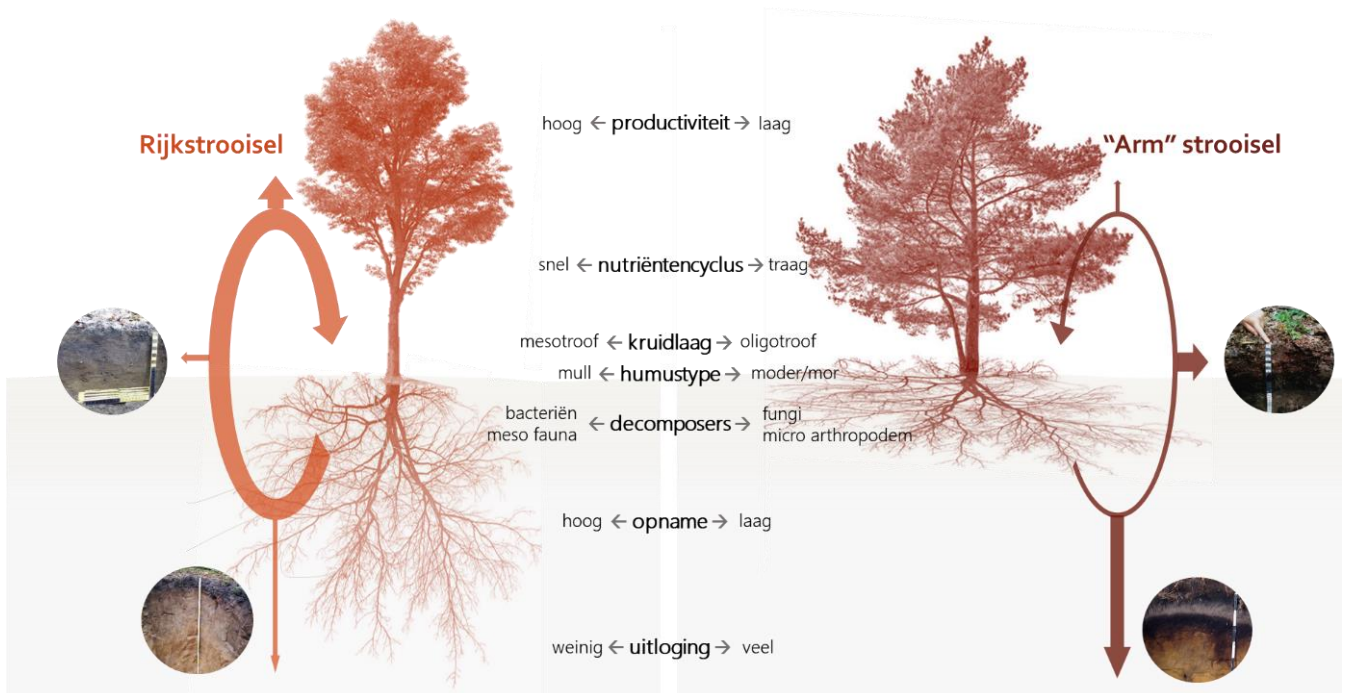

De winterlinde terug in het Nederlandse bos?

'Rijk' strooisel geeft meer gevarieerde ondergroei

#rijkstrooisel

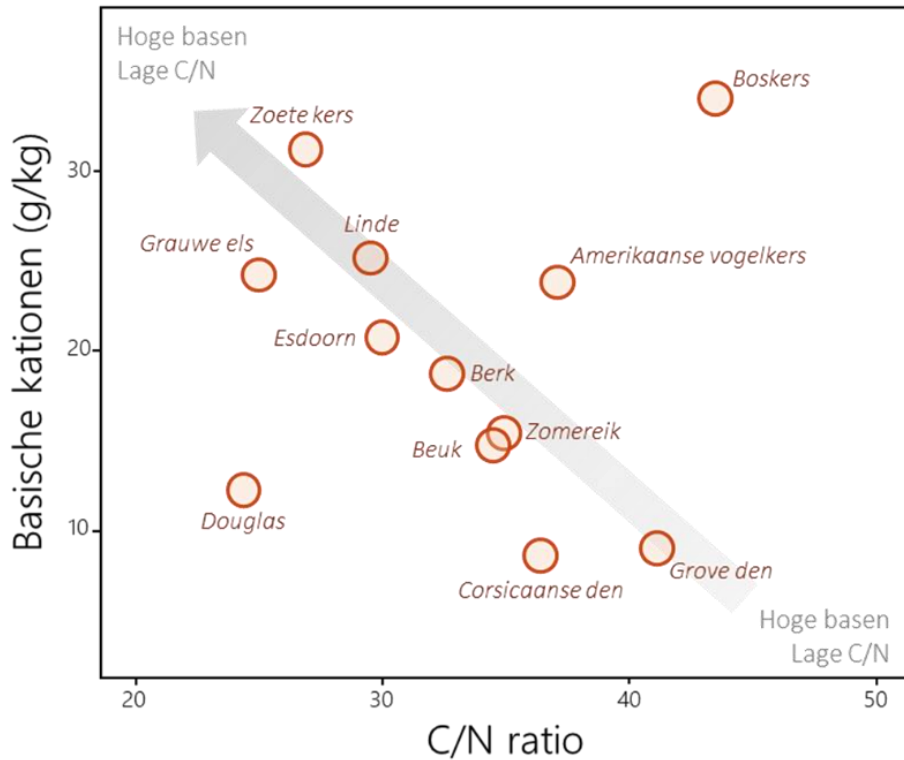

Muys and Granval, 1991

Bart Muys, Ellen Desie

KU LEUVEN

Wat zijn het voor soorten?

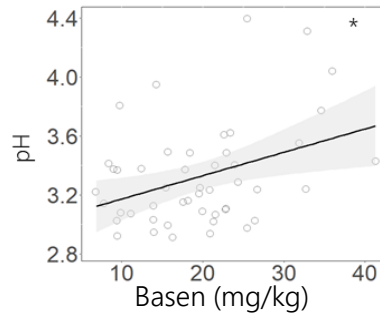
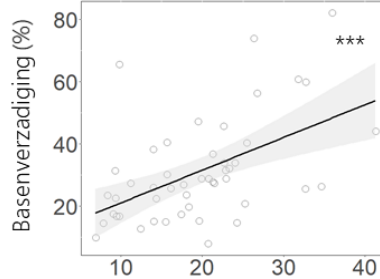
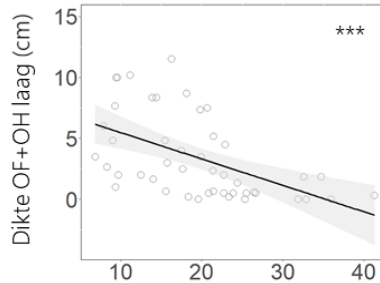

Rijkstrooisel

Data Ellen Desie

KU LEUVEN

Wat doen ze?

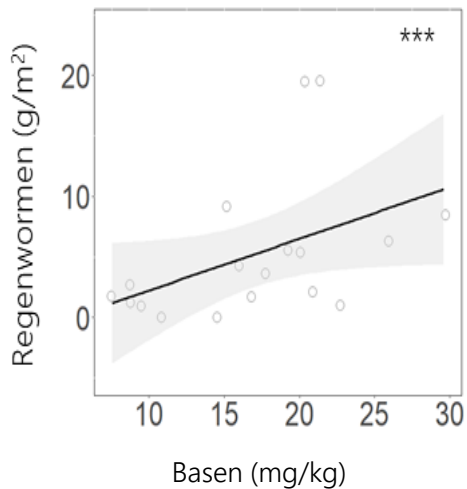

Data Ellen Desie

KU LEUVEN

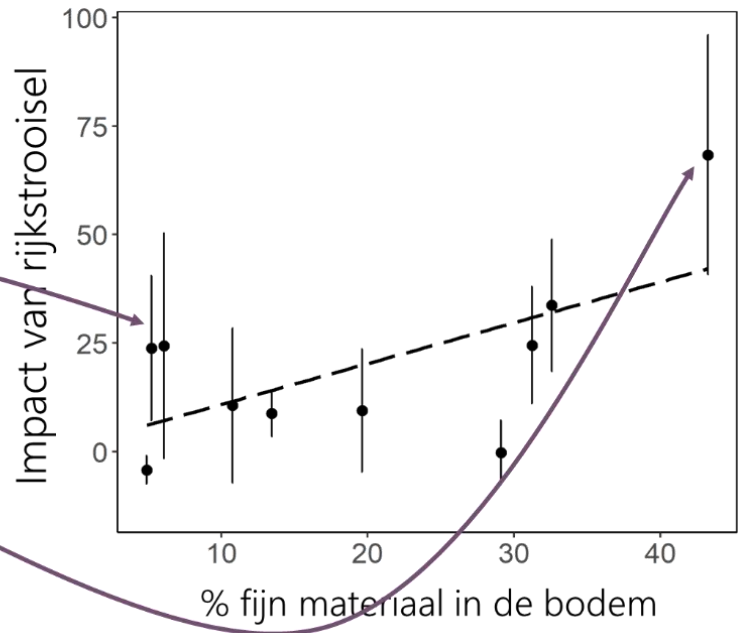
En het bodemleven profiteert!

Data Ellen Desie

KU LEUVEN

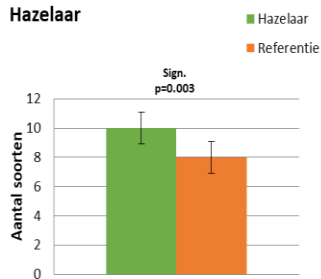

Data Ellen Desie

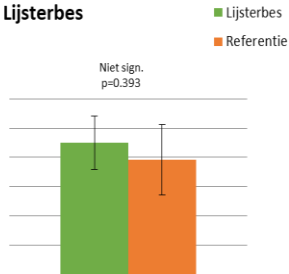

Gebruik ook struiken en andere “kwartiermakers” !

Hazelaar

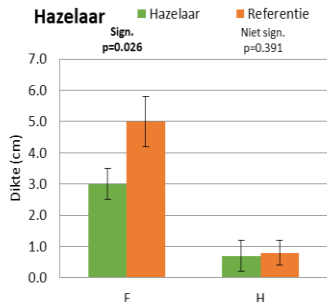

Lijsterbes

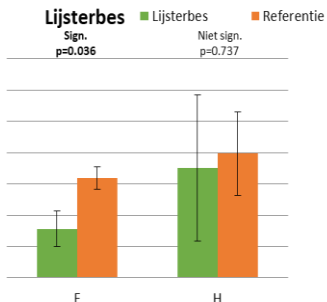

Aantal soorten

Hazelaar

Lijsterbes

Strooisellaag

Dit is (DUS) geen LINDE-VERHAAL

Ook andere boomsoorten en struiken

Bomen	Berk
	Boswilg
	Fladderiep
	Gewone Esdoorn
	Gladde iep
	Grauwe els
	Grauwe wilg
	Haagbeuk
	Noorse Esdoorn
	Ratelpopulier
	Veldesdoorn
	Winterlinde
	Zoete kers
	Zomerlinde
Struiken	Eenstijlige meidoorn
	Europese vogelkers
	Gewone vlier
	Hazelaar
	Lijsterbes
	Trosvlier
	Vuilboom

Conclusies

- Rijkstrooiseffect in gemengd bos
- Grote hoeveelheden rijkstrooiseensoorten nodig
- Afhankelijk van de bodemrijkdom
- Kwartiermakers (minder eisend) werken ook positief

Nutriëntengift

- 👤 Kalk
- 👤 Steenmeel
- 👤 Meststoffen

Nutriëntengift

Kalk

Steenmeel

Meststoffen

Kalk en steenmeel

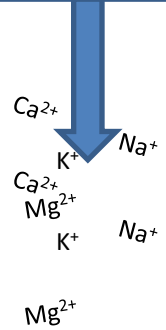
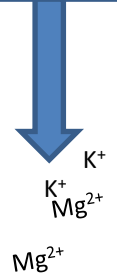
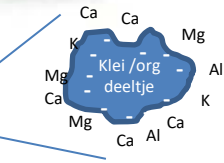
Zure depositie

(H⁺)

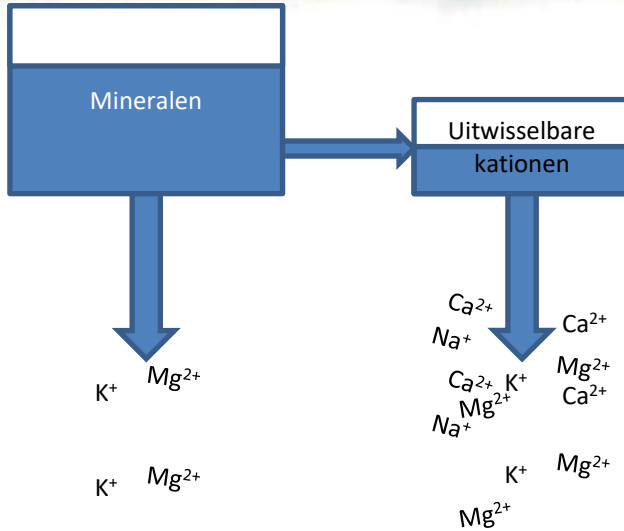

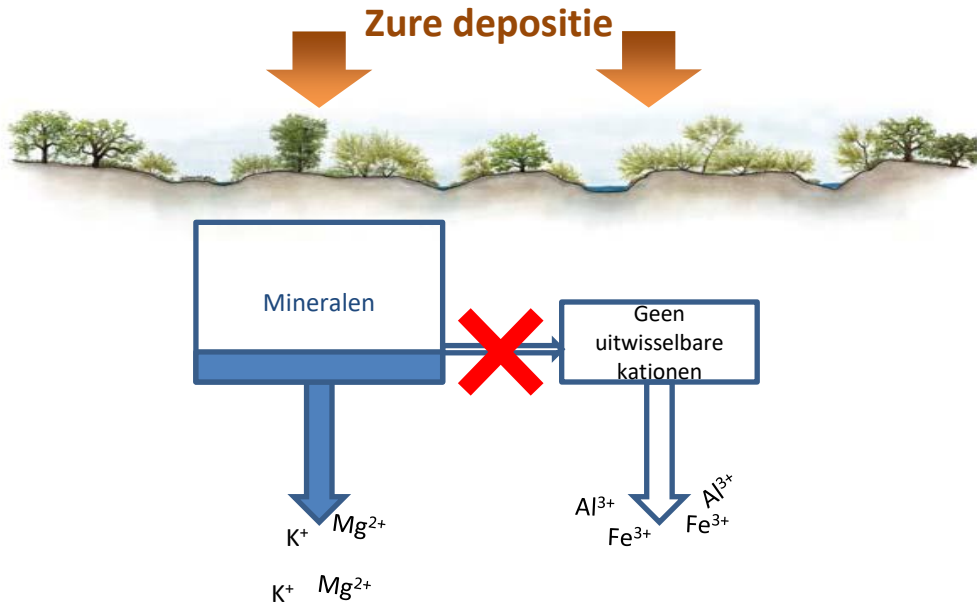
Mineralen

Uitwisselbare kationen

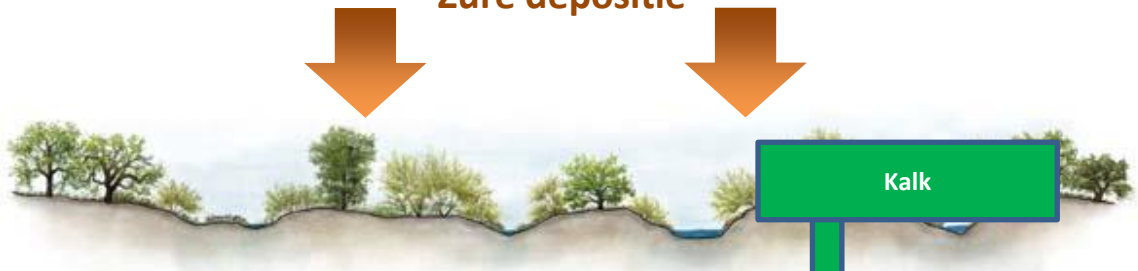
Zure depositie

Uitwisselbare deel is geheel uitgeput, buffering door verwerking van mineralen

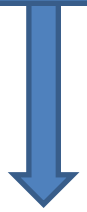
Zure depositie

Kalk

Mineralen

Uitwisselbare
kationen

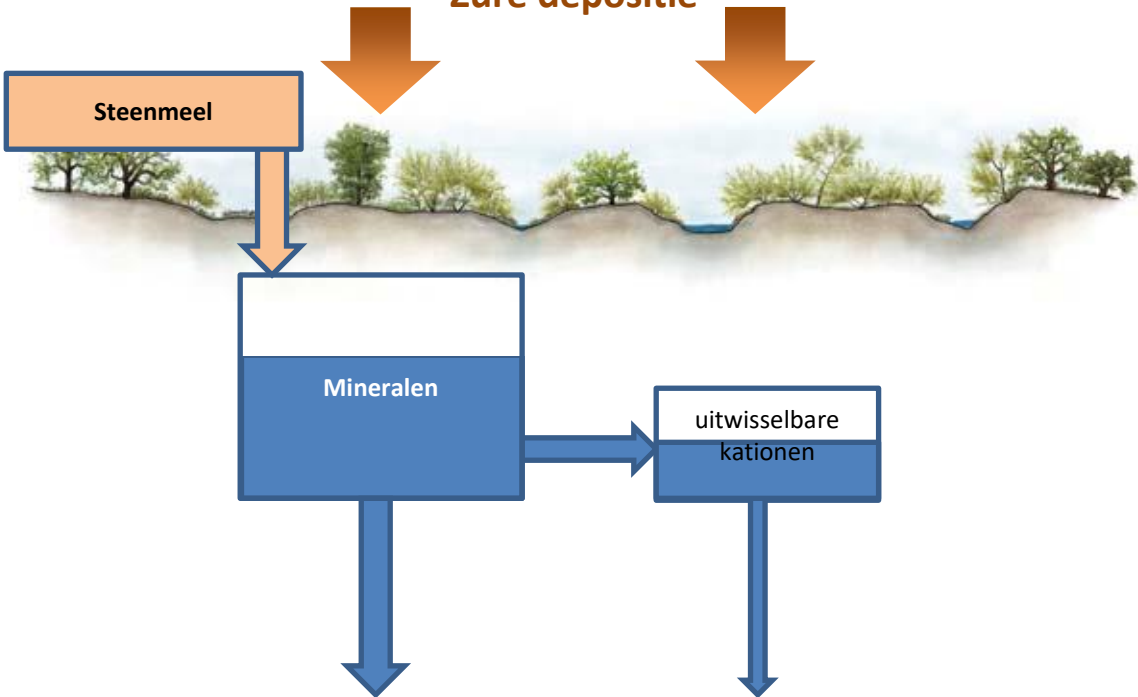

Zure depositie

Steenmeel

Mineralen

uitwisselbare
kationen

Bekalking

- Vroeger veel gedaan in bos (jaren 80-90 vorige eeuw)
- Succesvol in lage dosis
- Maar geeft verzuivering bij toepassen in hoge dosis (>3t/ha)

Kalk 3 ton

Kalk 9 ton

Data B-WARE

Risico's

- Met name bij een lage CEC (weinig bindingsplekken aan het bodemcomplex) is er een risico op "overdosering" bij kalk → gebruik lage dosis of steenmeel

Steenmeel

Onderzoek sinds ongeveer 2016

- 👤 Na 3-5 jaar verhoging pH en basenverzadiging (buffering) maar effect is (nog klein)
- 👤 Soms positieve effecten op vaatplanten (soms geen effect)
- 👤 Positieve effecten op bodem- en bladchemie
- 👤 Positieve effecten op regenwormen

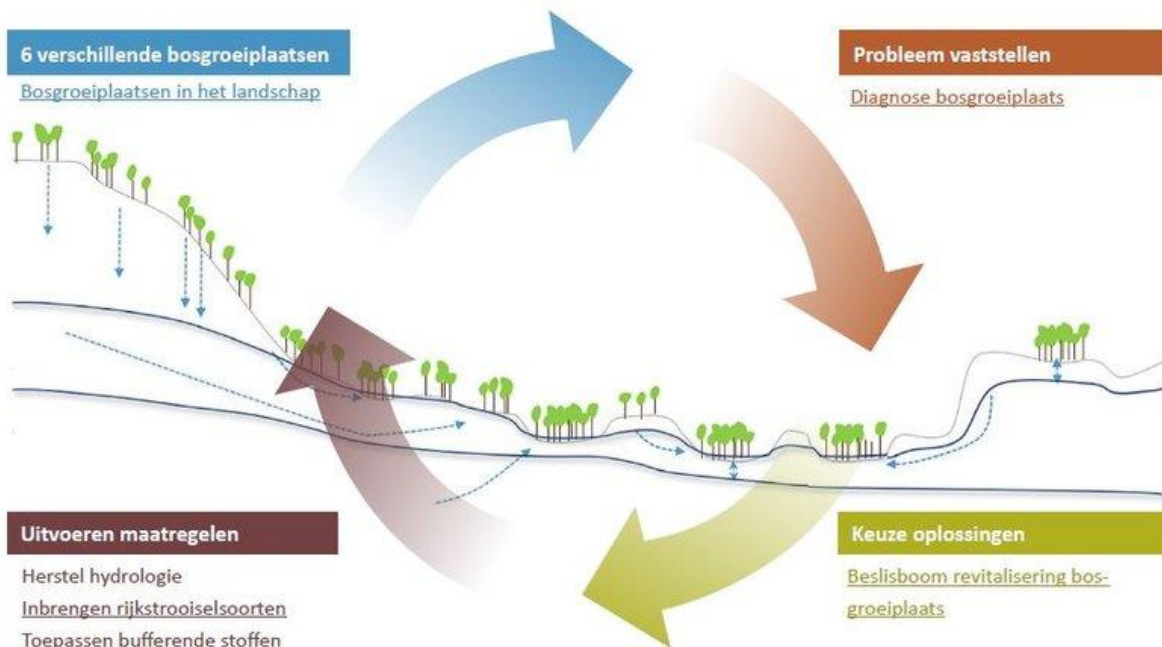
Steenmeel

- 👤 Maar resultaten sterk afhankelijk van uitgangssituatie en type steenmeel
- 👤 Negatieve effecten op miljoenpoten bij 1 type steenmeel
- 👤 Positieve effecten maar ook negatieve effecten op schimmels, afh. van rijkdom vd bodem

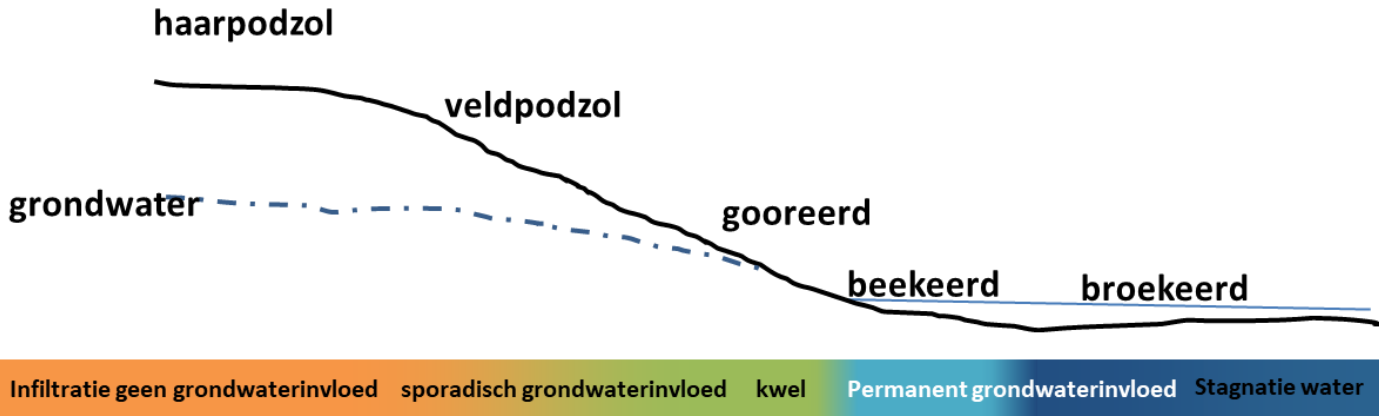

Bosgroeiplaatsen op hogere zandgronden

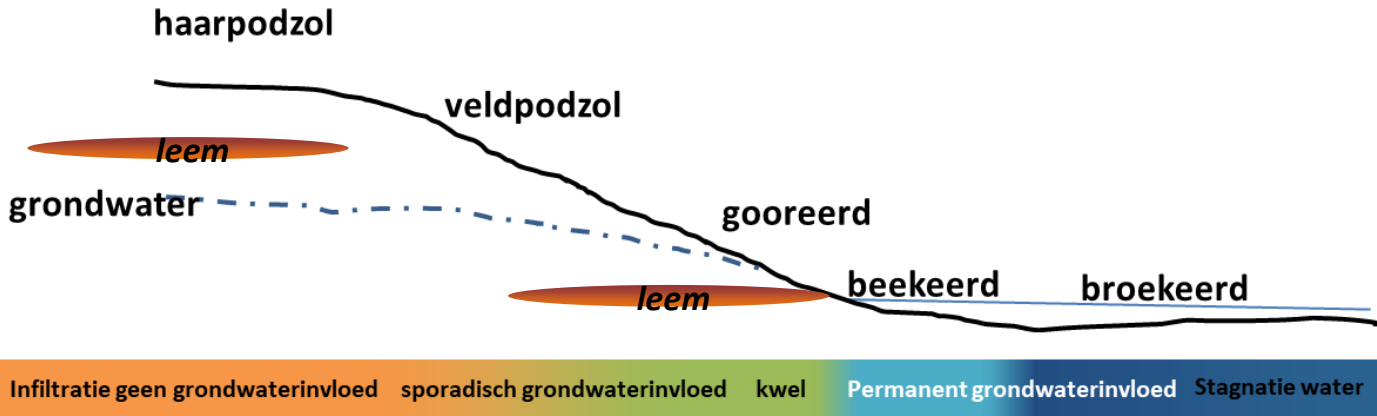
<https://is.gd/beslisboom>

Bodemtypen in een landschap

Bodemtypen in een landschap

Uitgangspunt: systeemherstel

- **Hydrologie herstellen waar mogelijk (ook intern!)**
 - Bodemprocessen weer op gang
 - (Lokaal) aanrijking met gebufferd grondwater
 - Effect meteen en lange termijn

Uitgangspunt: systeemherstel

• **Omvormen naar (rijk) loofhout**

- Betere buffering
- Minder verdamping/interceptie
- Meer koolstof in de bodem
- Meer watervasthoudend vermogen
- Effect zichtbaar op lange termijn (NIET METEEN!)

Uitgangspunt: systeemherstel

- **Bufferende stoffen toevoegen**

- Op locaties waar dit wenselijk is
- Combineren met rijkstrooisel
- Gebaseerd op metingen (denk aan de CEC vd bodem!)
- Effect vrij snel zichtbaar en lange termijn

Bosgroepen

Dank voor uw aandacht